

gemeente harderwijk



**Startnotitie m.e.r.
woningbouwlocaties
Drielanden-zuid en
Drielanden-west**



VERANTWOORDING:

Titel: Startnotitie woningbouwlocaties Drielanden-zuid en Drielanden-west
Opdrachtgever: Gemeente Harderwijk
Auteur(s): mw. drs. J.A.L.W. Tielen

Projectnummer: 9000984
Projectleider: mw. mr. E.M. van Rosmalen (telefoonnummer: 0570-699838)

Handtekening:

Datum:

29 september 1998

COLOFON:

Tauw bv
Afdeling Water & Ruimtelijke Ordening
Handelskade 11
Postbus 133
7400 AC DEVENTER
Telefoon 0570-699911
Fax 0570-699666



Tauw

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

Tauw bv beschikt over de volgende certificaten: NEN-EN-ISO 9001, VCA** en KOMO-asbestinventarisatie. De meet- en inspectiediensten van Tauw zijn geaccrediteerd (STERIN I057). Deze accreditaties zijn op de werkzaamheden van toepassing tenzij in dit rapport anders is aangegeven.



INHOUDSOPGAVE

Pagina

1	HET HOE EN WAAROM VAN DEZE STARTNOTITIE	4
2	DE PLANNEN VOOR DRIELANDEN KOMEN NIET UIT DE LUCHT VALLEN	6
3	DE PROCEDURE ROND M.E.R.	9
	3.1 Koppeling aan het globale bestemmingsplan	9
	3.2 De verdere procedure na het verschijnen van de startnotitie . . .	9
	3.3 Tijdsplanning	10
4	WELKE MILIEUASPECTEN ZIJN VAN BELANG?	11
	4.1 Huidige situatie	11
	4.2 Te verwachten milieugevolgen	15
5	DE ALTERNATIEVEN	19
	5.1 We gaan de ontwikkelingsvisie niet overdoen	19
	5.2 Soorten alternatieven	19
	5.3 Hoe worden de inrichtingsalternatieven geformuleerd?	20
	5.4 Belangrijkste aandachtspunten	21
6	HET BELEID WAARMEE REKENING MOET WORDEN GEHOUDEN . .	23
	LITERATUUR	25
	BIJLAGE	



1 HET HOE EN WAAROM VAN DEZE STARTNOTITIE

Wat is m.e.r. en waarom is er sprake van een m.e.r.-plicht voor Drielanden?

De gemeente Harderwijk heeft in haar Ontwikkelingsvisie Harderwijk [Gemeente Harderwijk, 1997 (vastgesteld maart 1998)] het voornemen uitgesproken om 2600 woningen te realiseren in de plangebieden Drielanden-zuid en Drielanden-west. Op grond van artikel 7.2 van de Wet Milieubeheer (Wm) en het Besluit milieueffectrapportage moet de m.e.r.-procedure doorlopen worden bij de bouw van meer dan 2.000 woningen.

Milieueffectrapportage (m.e.r.)¹ is een hulpmiddel bij de besluitvorming over grote projecten/ingrepen. Het doel van milieueffectrapportage is, om in de besluitvorming het milieubelang - tussen alle andere belangen - een volwaardige rol te laten spelen. De procedure is wettelijk geregeld in de Wet milieubeheer en diverse uitvoeringsbesluiten.

De m.e.r.-procedure is van toepassing op de vaststelling van dat ruimtelijk plan dat als eerste in de mogelijke aanleg voorziet. In dit geval is de procedure gekoppeld aan het ontwerp-bestemmingsplan.

Bevoegd gezag en initiatiefnemer

Het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Harderwijk treedt op als initiatiefnemer in de m.e.r.-procedure. De startnotitie en het MER worden dus onder verantwoordelijkheid van het College opgesteld; de gemeenteraad van Harderwijk is de instantie die uiteindelijk het bestemmingsplan vaststelt en is daarmee in de m.e.r.-procedure het bevoegd gezag. De belangrijkste taken van het bevoegd gezag in de procedure zijn het vaststellen van de richtlijnen voor het MER en het beoordelen of het opgestelde MER aanvaardbaar is.

De eerste stap in de m.e.r.-procedure

De startnotitie, die nu voor u ligt, vormt de eerste stap in de m.e.r.-procedure. Na publicatie wordt iedereen in de gelegenheid gesteld aan te geven welke aspecten in het op te stellen milieueffectrapport (MER) aan de orde zouden moeten komen.

Functie van de startnotitie en leeswijzer

De startnotitie is bedoeld om het publiek op de hoogte te stellen van de start van de m.e.r.-procedure ten behoeve van de realisatie van de nieuwbouwlocaties Drielanden-zuid en Drielanden-west. De startnotitie geeft globale informatie over het voornemen en de achtergronden daarvan (hoofdstuk 2), de procedure (hoofdstuk 3) en de relevante milieuaspecten (hoofdstuk 4). Al deze onderwerpen worden in het MER verder uitgewerkt.

De startnotitie geeft ook aan waar het in het MER eigenlijk om draait, welke items in dit MER belangrijk zijn en op welke manier (methode) de alternatieven worden samengesteld (hoofdstuk 5). Tenslotte is in hoofdstuk 6 aangegeven welk beleid de uitgangspunten en randvoorwaarden voor de planvorming bepaalt.

¹ De afkorting m.e.r. staat voor milieueffectrapportage: het instrument, de procedure. MER staat voor het milieueffectrapport; het document waarin de resultaten van het milieuonderzoek wordt gepresenteerd.



Iedereen wordt hierbij uitgenodigd om:

- te reageren op de voorstellen in deze startnotitie;
- aan te geven met welke specifieke milieu-belangen in het gebied rekening moet worden gehouden; en/of
- ideeën aan te dragen die meegenomen kunnen worden bij het formuleren van alternatieven voor de inrichting van de nieuwe wijken.



Figuur 1 Ontwikkelingsvisie Harderwijk met de ligging van de bouwlocaties



2 DE PLANNEN VOOR DRIELANDEN KOMEN NIET UIT DE LUCHT VALLEN

De Ontwikkelingsvisie Harderwijk

Het voornemen om de nieuwbouwlocaties Drielanden-zuid en Drielanden-west te realiseren is al in 1997 in de Ontwikkelingsvisie Harderwijk bekend gemaakt. Deze Ontwikkelingsvisie geeft de visie van de gemeente weer op de gewenste ruimtelijke structuur van heel Harderwijk tot het jaar 2015. De visie vormt een schakel tussen het streekplan en uiteindelijke bestemmingsplannen. De plannen die in de Ontwikkelingsvisie zijn beschreven zijn niet bindend maar vormen wel het richtsnoer voor het ruimtelijk beleid in de gemeente.

De Ontwikkelingsvisie is in maart 1998 door de gemeenteraad vastgesteld.

De Ontwikkelingsvisie Harderwijk gaat uit van een samenhang tussen de verschillende onderdelen van de stad Harderwijk. De verschillende ontwikkelingen en plannen voor onderdelen van de stad zijn niet los te zien van de grote lijnen die zijn uitgezet om de ruimtelijke kwaliteiten binnen de gemeente te handhaven of verder te vergroten. Zo is voor Drielanden de hoofdstructuur van de nieuwe woonwijken aangegeven: de dragers van het plan en de verschillende woonmilieus, de relatie van het plangebied met de stad en haar omgeving qua water, wonen, groen, bedrijvigheid en de hoofdinfrastructuur. De aangegeven hoofdstructuur vormt het vertrekpunt voor de m.e.r..

Streekplan Gelderland

In het Streekplan Gelderland, dat in 1996 is vastgesteld, is Harderwijk aangewezen als kern met een regionale functie. Daarbij hoort een bepaalde verstedelijkingsopgave. Voor de uitbreiding van de woningbouw is het gebied ten zuiden van de kern aangewezen als "nader te bepalen". Harderwijk voorziet hiermee ook in (een deel van) de woningbehoefte van Ermelo.

Waarom is de woningbouw nodig en waarom is voor deze plaats gekozen?

Het woningtekort is in Harderwijk sinds 1980 steeds verder toegenomen. Vanwege de regionale taakstelling die in het Streekplan is opgenomen moet de woningvoorraad tot 2005 elk jaar met tenminste 350 woningen toenemen. Voor de periode van 2005 tot 2015 wordt uitgegaan van zeker 300 woningen per jaar.

De behoefte aan woningen kan deels in het bestaande stedelijk gebied van Harderwijk worden gerealiseerd. Daar worden nu en in de komende jaren verschillende locaties (bijvoorbeeld de voormalige kazerneterreinen) herontwikkeld tot woongebieden. Op die zogenaamde inbreidingslocaties kunnen de komende jaren niet meer dan gemiddeld 100 woningen per jaar worden gerealiseerd. Dat is echter niet voldoende om de totale behoefte te dekken. Daarom is het nodig om ook woningbouw te realiseren in uitbreidingsgebieden. Momenteel worden de wijken Frankrijk en Drielanden-Muziekland voorbereid c.q. gebouwd.

Verdere uitbreiding kan daarna alleen nog plaatsvinden in zuidwestelijke richting.



In de andere richtingen kan Harderwijk niet verder uitbreiden vanwege de verschillende barrières:

aan de westzijde:	het Wolderwijd en het Veluwemeer;
aan de zuidoostzijde:	het Centraal Veluws Natuurgebied (CVN);
aan de noordoostzijde:	het landschappelijk waardevolle en verder te versterken gebied rond Hierden. In dit gebied hebben natuurontwikkeling (ecologische verbindingszone) en landschapsbehoud prioriteit.

Vanwege het ontbreken van alternatieve locaties voor de woningbouwplannen heeft het ministerie van VROM, bij monde van de regionaal inspecteur voor de volksgezondheid voor de milieuhygiëne, aangegeven dat voor Drielanden-zuid en Drielanden-west kan worden volstaan met een MER op inrichtingsniveau. De keuze van de locatie staat dus niet meer ter discussie.

Het doel

Het doel van de gemeente Harderwijk is het realiseren van ongeveer 900 woningen in Drielanden-zuid en 1700 op de locatie Drielanden-west. Deze woningen zullen worden gerealiseerd in de periode van 2000 tot circa 2015-2020 voor de eigen bevolking van Harderwijk en ten behoeve van de gemeente Ermelo. Voor onderhavige woningbouwlocaties wordt voortgebouwd op de bestaande stedelijke structuur van Harderwijk, conform de hoofdlijnen hieromtrent in de Ontwikkelingsvisie neergelegde visie op de nieuwe wijken.

In deze m.e.r.-procedure is de locatie van de wijken Drielanden-zuid en Drielanden-west een gegeven. Het MER neemt de Ontwikkelingsvisie als vertrekpunt.



3 DE PROCEDURE ROND M.E.R.

3.1 Koppeling aan het globale bestemmingsplan

In de Wet milieubeheer is geregeld dat het MER en het ruimtelijke plan voor het gebied waarin de voorgenomen activiteit gaat plaatsvinden, samen ter inzage worden gelegd. De opstelling van het milieueffectrapport loopt daardoor samen op met de voorbereiding van het (ontwerp) bestemmingsplan. Tot die tijd moet er nog een aantal stappen worden doorlopen, die hieronder worden toegelicht.

3.2 De verdere procedure na het verschijnen van de startnotitie

Inspraak en advies

Iedereen die op deze startnotitie wil reageren kan zijn of haar reactie kenbaar maken aan de gemeente Harderwijk. Ook wordt aan een aantal wettelijke adviseurs gevraagd om aan te geven wat er in het MER aan de orde moet komen. De inspraakreacties en de adviezen kunnen in een periode van vier weken worden ingebracht.

Richtlijnen

Aan de hand van de startnotitie, de inspraakreacties, adviezen en een locatiebezoek stelt de Commissie voor de m.e.r. vervolgens uiterlijk 9 weken (december 1998) na de start van de inspraak een advies op voor de richtlijnen, aan de hand waarvan het MER zal worden opgesteld. De gemeenteraad van Harderwijk stelt vervolgens, mede op basis van de inspraak en adviezen de definitieve richtlijnen vast.

Opstellen MER en het (ontwerp)bestemmingsplan

Aan de hand van de richtlijnen wordt het MER opgesteld. Met de start hiervan wordt alvast een begin gemaakt, zodat de procedure-tijd toch zo goed mogelijk kan worden benut. Dit is goed mogelijk omdat al veel gegevens over de huidige situatie in het gebied en de voornemens voor de nieuwe wijk bekend zijn.

De ontwikkelingsvisie is het vertrekpunt voor de ruimtelijke planvorming. Daarom kan tegelijkertijd met het opstellen van het MER ook al een start worden gemaakt met het ruimtelijk plan.

De documenten worden niet los van elkaar opgesteld; er wordt een werkwijze gevolgd waarin wederzijdse beïnvloeding van MER en plan optimaal kan zijn.

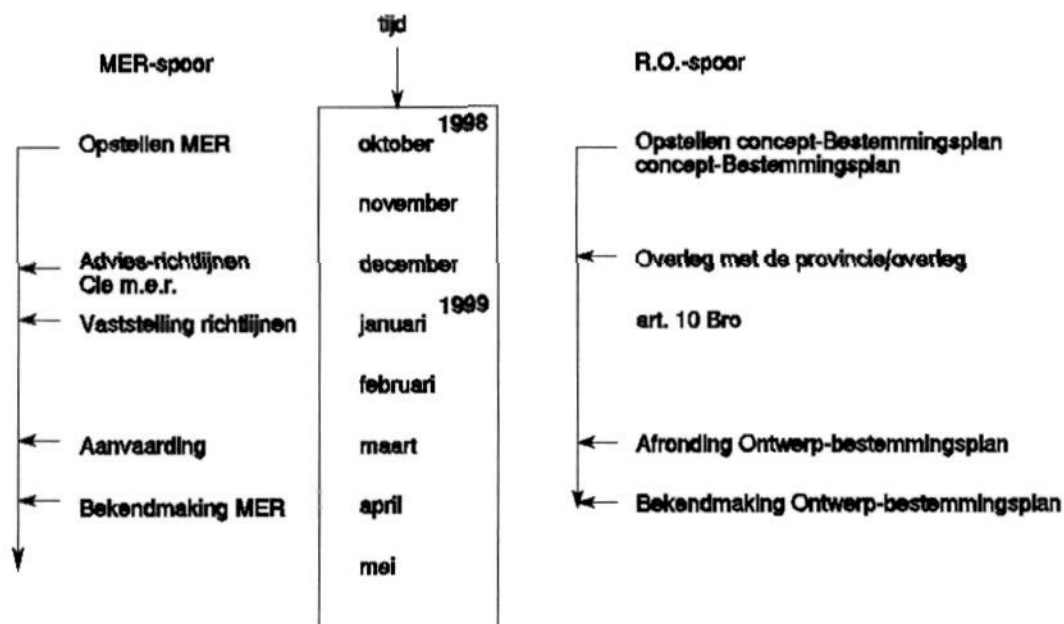
Bekendmaking, inspraak en advies

Het MER en het ontwerp-plan worden na afronding gezamenlijk bekend gemaakt. Het streven is om begin mei 1999 het MER en het ontwerp-bestemmingsplan openbaar bekend te maken. Hierna volgt opnieuw een periode waarin iedereen kan inspreken en waarin de wettelijke adviseurs om advies worden gevraagd. In bijlage 1 is de procedure schematisch weergegeven.



3.3 Tijdsplanning

Onderstaand schema geeft de globale tijdsplanning aan voor de m.e.r.-procedure tot het moment van bekendmaking van het ontwerp bestemmingsplan en het MER. Daarna volgen voor zowel het bestemmingsplan en de m.e.r. nog verschillende stappen. Deze zijn in bijlage 1 nader toegelicht.



Afbeelding 1

4 WELKE MILIEUASPECTEN ZIJN VAN BELANG?

4.1 Huidige situatie

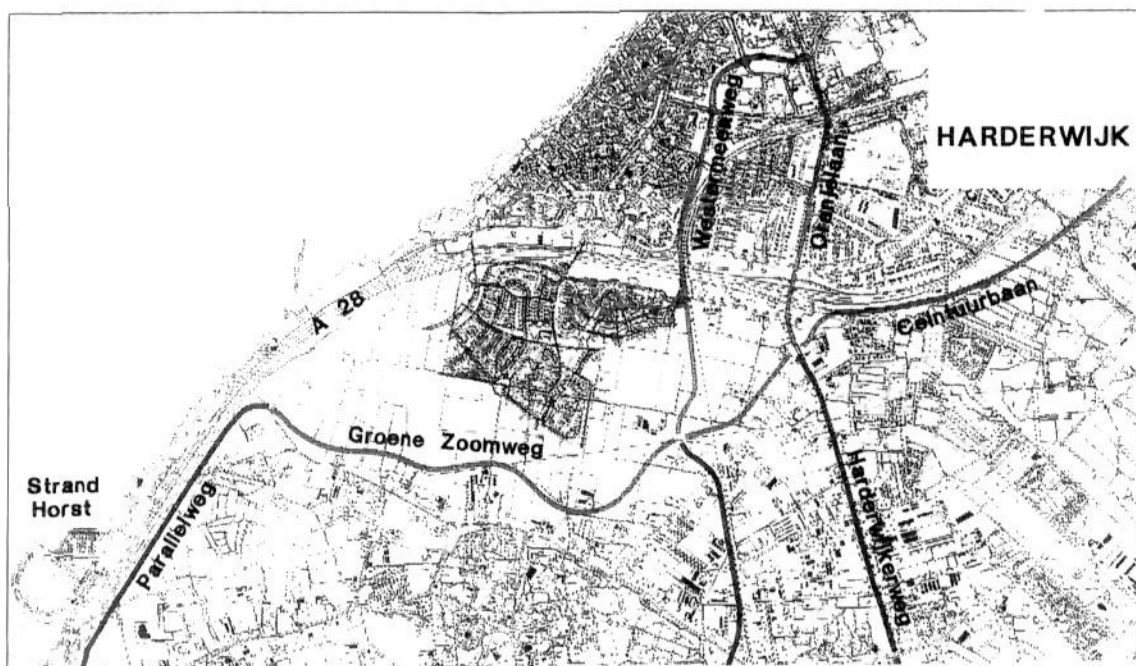
Deze paragraaf beschrijft globaal de huidige milieusituatie in en om het gebied Drielanden. Daarmee ontstaat een eerste inzicht in de waarden die beïnvloed kunnen worden en de potenties die het gebied biedt. Het MER zal een meer gedetailleerde beschrijving van alle aspecten geven.

begrenzing van het gebied

De locaties Drielanden-zuid en Drielanden-west liggen ten zuiden van de kern van Harderwijk in het overgangsgebied naar Ermelo (de zogenaamde Randzone). De A28 met daarachter het Wolderwijd vormt de westgrens van het gebied. Drielanden-Muziekland, momenteel in ontwikkeling, ligt ten noorden van het plangebied. De spoorlijn Amersfoort, Harderwijk, Zwolle markeert samen met de nog aan te leggen (doorgetrokken) Westermeeenweg de oostgrens en de eveneens nog aan te leggen Groene Zoomweg vormt globaal de zuidelijke begrenzing.

ruimtegebruik

Het huidige grondgebruik is voornamelijk agrarisch; er bevinden zich 10 agrarische bedrijven (varkens-, kalver- en rundveehouderijen) die in de toekomstige situatie zullen verdwijnen. Ook het gebied ten zuidwesten en oosten van het gebied heeft een (deels) agrarisch karakter. Daarnaast is in die gebieden sprake van recreatie (o.a. Strand Horst) en industriële bedrijvigheid. In het overgangsgebied naar Ermelo ligt een zeer grootschalige instelling voor geestelijk gehandicapten. De al gedeeltelijke gebouwde wijk Drielanden-Muziekland zorgt voor de directe aansluiting met het stedelijk gebied van Harderwijk.



Figuur 2 Bestaande situatie en toekomstige hoofdwegenstructuur verkeer



Speciale fietsverbindingen, naar de stad en recreatief, zijn in de huidige situatie niet aanwezig in Drielanden-zuid en Drielanden-west. Het fietsverkeer maakt gebruik van de bestaande (gemengde) wegen. In 2001 is de aanleg van een fietsbrug over de A28 voorzien.

Harderwijk is een belangrijk regionaal openbaar vervoer-knooppunt door de ligging aan de spoorlijn Amersfoort - Zwolle. Harderwijk is vanuit het westen en noorden van het land goed bereikbaar per trein. Bij het station verzamelt zich ook een groot aantal stads- en streekbussen, waardoor relatief veel overstap tussen trein en bus en v.v. plaatsvindt.

Samenhangend met de ontwikkeling van de totale woningbouwlocatie Drielanden is aan de oostzijde van het plangebied een voorstadhalte gepland. De NS gaat er van uit dat dit station vóór 2005 in bedrijf kan zijn.

In de toekomst zal het busvervoer van karakter wijzigen en worden vervangen door een kleinschalig vervoerssysteem. Het al gerealiseerde Drielanden-Muziekland wordt momenteel ook met een dergelijk systeem verzorgd. Een gecombineerde fiets-/bustunnel onder de A28 zorgt sinds 1997 voor een korte verbinding naar het centrum.

Voor het autoverkeer is een onderscheid te maken in hoofdwegen, regionale stroomwegen en ontsluitingswegen, zie ook figuur 2. De autosnelweg A28 scheidt Drielanden van de rest van Harderwijk. Het plangebied heeft geen directe aansluiting op deze snelweg.

Ten oosten van de spoorlijn ligt een belangrijke regionale verbindingsweg, de Harderwijkerweg (N303) naar Ermelo. Deze weg vormt een knelpunt doordat er zowel regionaal verkeer, verkeer van en naar de snelweg, maar ook verkeer naar aanliggende woningen over plaatsvindt. Voor een betere doorstroming en een grotere veiligheid op deze weg is een Tweede Verbindingsweg in voorbereiding, die gecombineerd met de Groene Zoomweg ook zorgt voor een verbetering van de leefbaarheid in delen van Ermelo. Tegelijkertijd geleiden deze wegen het verkeer dat de wijk Drielanden zal genereren. De deel-bestemmingsplannen voor de hoofdwegenstructuur (de (doorgetrokken) Westermeenweg, Groene Zoomweg (2 delen) en de te reconstrueren Harderwijkerweg) zijn op dit moment in procedure. De plannen worden dit najaar vastgesteld.

bodem en water

Het gebied helt globaal af van zuidoost (5,5 m+NAP) naar noordwest (1,0 m+NAP). Het grondwater stroomt met deze helling mee in noordwestelijke richting naar het Wolderwijd. In het gebied stromen de Tonselsche Beek, de Beek van de Hooge Geest en liggen bermsloten langs de Waterplassteeg en de Weisteeg.

De grondwaterstand ligt gemiddeld minder dan 80 cm onder het maaiveld. Zeker in de winter en het voorjaar komen hoge tot zeer hoge waterstanden voor, zodat gesproken kan worden over een relatief nat (weide)gebied. Naast doorvoer van water uit het achterland treedt in het gebied ook kwel op vanaf het Veluwe-massief. Al dit water wordt via een groot aantal greppels en beken naar het Wolderwijd afgevoerd.

Door de voeding met kwelwater is de waterkwaliteit in de beken in het gebied goed.

De bodemkwaliteit van het gebied is onderzocht. Hierbij zijn geen significante

verontreinigingen aangetroffen. De vastgestelde, sterk verhoogde gehalten aan arseen zijn van natuurlijke oorsprong. Vanwege de beperkte mogelijkheid van opname van deze vorm van arseen zijn er geen beperkingen aan de bodem bij het toekomstige gebruik.

Momenteel worden de hergebruiksmogelijkheden van de, bij het bouwrijp maken vrijkomende, grond onderzocht.

landschap, archeologie en cultuurhistorie

Harderwijk ligt op de overgang van de hoge beboste stuwwallen van de Veluwe naar het open gebied van de randmeren met daarachter de Flevopolders. Het gehele buitengebied van de gemeente Harderwijk maakt deel uit van het Waardevol Cultuurlandschap (WCL) Veluwe.

Drielanden is onderdeel van het grootschalige polderlandschap aan de westkant van de gemeente. In het laaggelegen poldergebied ontspringen verschillende kleine kwelwaterbeekjes. Vanaf de Veluwe strekken rechte wegen (bijvoorbeeld de Waterplassteeg) het gebied in. Figuur 4 geeft een indruk van het landschap (opname begin 1997).

Het westelijk deel van Drielanden kent weinig opgaande begroeiing en geen bebouwing. Het cultuurland is sinds 1850 weinig veranderd. In het oostelijk deel kwamen van oudsher wel beplantingselementen langs de perceelgrenzen voor.

Karakteristieke landschapselementen zijn de (watervoerende) Tonselsche Beek en de Beek van de Hooge Geest, alsmede de laanbeplantingen langs de Weisteeg en de Fokko Kortlanglaan.

Door de ligging van de A28 is er geen duidelijk zichtbare relatie tussen het gebied Drielanden en het Wolderwijd. Bovendien is de belevingswaarde van Drielanden, door de volledige insluiting tussen bossen en rijksweg beperkt; er ontbreekt een duidelijke ordening in het landschap.



Figuur 3 Globale topografie landschapselementen

In het kader van de richtlijnen zal het ROB informatie leveren over de bekende of te verwachten archeologische waarden in het gebied. Daarnaast zal gebruik worden gemaakt van de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden. Deze is bedoeld als middel om de aantasting van archeologische waarden te verminderen door archeologische waarden beter in planprocessen te betrekken. Deze kaart geeft daarvoor meer mogelijkheden dan de Monumentenwet 1988 en de, onlangs uitgebrachte, provinciale Archeologische Monumentenkaarten, waarmee alleen vastgestelde, bekende waarden in planprocessen worden ingevoerd/betrokken.





natuurwaarden

Het grootste deel van de landbouwgronden bestaat uit grasland met hoog productieve grassoorten zoals Engels raaigras. In en langs de watergangen komen wel meer waardevolle plantensoorten voor zoals Gewone dotterbloem, Drijvend fonteinkruid en Holpijp. Deze soorten duiden op de aanwezigheid van kwel.

Weidevogels maken dit gebied in provinciaal opzicht waardevol. Het MER gaat in meer detail in op de waargenomen soorten en de broed/vindplaatsen

Gezien de ontwikkeling van Drielanden is grootschalige natuurontwikkeling niet realiseerbaar. Wel zijn er goede mogelijkheden om bestaande natuurwaarden zoals kwelvegetaties (Holpijp), beken en riet-/moerasvegetaties in te passen.

woon- en leefmilieu, ruimtelijke belemmeringen

In de plannen voor Drielanden wordt rekening gehouden met het geluid dat (in de toekomstige situatie) op de Groene Zoomweg, de A28, de Westerveenweg en de spoorlijn gegenereerd wordt.

Een aantal agrarische en industriële bedrijven veroorzaakt in het gebied tussen Harderwijk en Ermelo stankhinder. Het gaat hierbij vooral om intensieve veehouderijen (eenden en pluimvee), vetmelterijen en een houtverwerkings-bedrijf.

De huidige geurbelasting zou een belemmering kunnen zijn bij de realisatie van het zuidoostelijke deel van het woongebied. Momenteel worden verschillende scenario's uitgewerkt om te bepalen op welke wijze deze emissies kunnen worden teruggebracht. Naar verwachting leidt dit tot een afname van de geurbelasting en de belasting met toxische stoffen, zowel in het plangebied als ter plaatse van woningen in Ermelo.

Een andere ruimtelijke belemmering, waarmee in de Ontwikkelingsvisie rekening wordt gehouden bij de inrichting van het woongebied, is een hoogspanningsleiding. De toekomstige Groene Zoomweg ligt gedeeltelijk langs een ondergrondse hoge druk-aardgasleiding, omdat is gestreefd naar een bundeling van infrastructuur.

4.2 Te verwachten milieugevolgen

Bij de effectbeschrijving in het MER wordt onderscheid gemaakt in tijdelijke en blijvende effecten ten gevolge van de aanleg en het gebruik van de woonwijk. Deze effecten worden onderverdeeld in:

- effecten van de wijk op de omgeving;
- effecten van de omgeving op de wijk;
- interne effecten binnen de wijk.

Zowel de milieu-aspecten die belangrijke nadelige gevolgen van de activiteit kunnen ondervinden als positieve effecten worden beschreven.

Een indicatie van de te verwachten milieugevolgen volgt hieronder. In het MER worden alle relevante milieuaspecten op basis van de (nog vast te stellen) richtlijnen verder uitgewerkt.



Verkeer

Het MER geeft een beeld van de interne ontsluiting(smogelijkheden) en de resulterende verkeersstromen (woon-werk, recreatief). In dit kader wordt ook aandacht besteed aan (auto-)mobiliteitsbeperking en mogelijkheden voor verandering in de modal split (verdeling over de vervoerswijzen auto-fiets). Milieu-aspecten die hierbij een rol spelen zijn het gebruik van eindige fossiele grondstoffen (brandstof), luchtverontreiniging en geluidbelasting.

De externe ontsluiting ligt met de bestemmingsplannen voor de hoofdwegen-structuur vrijwel vast.

Gezien de beperkte afstand van de nieuwe wijken tot de stad is het goed haalbaar om door voorzieningen te treffen het gebruik van openbaar vervoer en fiets te stimuleren / optimaliseren.

Energie

Op het niveau van de ontwikkeling van de woonwijk is met betrekking tot het energiegebruik van de woning vooral de verkavelingsrichting, de bouwvorm en de woningdichtheid van belang. Ook komen de mogelijkheden voor beperking van de energievraag en verbetering van de energieopwekking aan de orde. Milieu-aspecten die hierbij een rol spelen zijn luchtverontreiniging en het gebruik van eindige fossiele brandstoffen.

Bodem en water

Afhankelijk van de methode van bouwrijp maken kan de bodemopbouw (met name de toplaag) veranderen. Een ander aspect hierbij is de grond- en zandbalans.

Gezien de natte omstandigheden is tenminste voor delen van het gebied ophoging noodzakelijk. De functieverandering van het gebied, van voornamelijk landbouw naar woongebied, heeft effect op de waterhuishouding, zowel qua hoeveelheid als met betrekking tot de waterkwaliteit. De aanwezige beken worden in het watersysteem ingepast.

Woon- en leefmilieu

Milieu-aspecten die voor het woon- en leefmilieu van belang zijn, zijn geluidbelasting, stankhinder, luchtverontreiniging, verkeersveiligheid, woningdichtheden en externe veiligheid (vervoer gevaarlijke stoffen, risicozones langs leidingen).

Natuur en landschap

De natuurwaarden in het gebied zullen deels verdwijnen, maar kunnen naar verwachting ook deels worden gehandhaafd (inpassing, bijvoorbeeld gecombineerd met de beken) of op andere plaatsen gecreëerd worden. Het gebied biedt daarvoor de potenties. Als natuurwaarden verloren gaan, zal compensatie plaatsvinden overeenkomstig het hiervoor geldende beleid van Rijk en/of provincie.

Aantasting van natuurwaarden in de omgeving van de wijk kan met name worden veroorzaakt door *autoverkeer. Uitstoot van verontreinigende stoffen en geluid zijn de belangrijkste oorzaken.*

Belangrijkste verandering uit landschappelijk oogpunt is de aantasting van de openheid van het gebied zelf. Effecten op de structuur van het landschap zijn beperkt door de wijze waarop bij de inrichting de huidige aanwezige landschap-structuren als leidraad worden genomen.



Ruimtelijke kwaliteit en woonkwaliteit

Ruimtelijke kwaliteit bestaat uit drie aspecten:

- beeldkwaliteit, die de belevingswaarde van een gebied bepaalt (hierbij komen structuur, samenhang, identiteit en aanzien om de hoek kijken);
- functionele kwaliteit, die de gebruikswaarde bepaalt in termen van onder meer bruikbaarheid, bereikbaarheid, veiligheid;
- duurzaamheid, die de toekomstwaarde van een gebied bepaalt en dus ingaat op het duurzaam in stand houden van kwaliteit ten behoeve van het totale milieu.

De Ontwikkelingsvisie Harderwijk gaat uit van het streven naar een hoge ruimtelijke kwaliteit voor het gehele Harderwijkse gebied.

In het MER wordt verder ingezoomd op de veranderingen in de ruimtelijke kwaliteit van het gebied Drielanden.



5 DE ALTERNATIEVEN

5.1 We gaan de ontwikkelingsvisie niet overdoen

M.e.r. kan op verschillende momenten in de planvormingsfase worden ingezet. Sommige procedures starten al wanneer alleen de locatiebegrenzing nog maar bekend is. De gemeente Harderwijk is duidelijk al verder, zowel in de uitwerking als in de onderzoeken die daaraan ten grondslag liggen. Voor dit m.e.r.-traject wordt dan ook niet gesuggereerd dat er nog geen lijn op papier staat, maar wordt uitgegaan van hetgeen in de ontwikkelingsvisie is aangegeven. De aandachtspunten daaruit zijn startpunten waarop wordt voortgeborduurd.

5.2 Soorten alternatieven

Waarvoor zijn geen alternatieven meer mogelijk

Het op te stellen MER is een inrichtings-MER, dat wil zeggen dat gezocht wordt naar een zo goed mogelijke inrichting van de locatie uit het oogpunt van milieu. De locatie zelf staat niet meer ter discussie. De keuze hiervoor is al gemaakt, zie hoofdstuk 2. Locatie-alternatieven worden dus niet in het MER geformuleerd. Ook staat de voornaamste functie in het gebied al vast: een woongebied voor ongeveer 2.600 woningen. Andere functies (b.v. voorzieningen, recreatie, kantoren e.d.) komen wel aan de orde maar krijgen een ondergeschikte of op sommige onderdelen een nevengeschikte plaats.

Welke soorten alternatieven komen dan wel aan de orde?

De volgende 'soorten' alternatieven worden onderscheiden.

Nulalternatief

Het komt voor dat in een project het zogenoemde nulalternatief (afzien van het bouwen van woningen) een reëel alternatief is, dat volwaardig in de afweging wordt meegenomen.

In dit project is dat niet het geval; in diverse besluiten van provincie en gemeente is verdere verstedelijking in Drielanden vastgelegd. Niet bouwen is daarom geen reële optie meer. In het MER wordt wel beschreven hoe het gebied zich zou ontwikkelen als de woningbouwlocatie niet zou worden gerealiseerd. Deze zogenaamde "autonome ontwikkeling" vormt de referentie om een goede vergelijking van de milieu-effecten te kunnen maken.

Inrichtingsalternatieven

Er zijn verschillende inrichtingsalternatieven voor de woningbouwlocatie mogelijk (zie hieronder voor een toelichting op de voorgestelde werkwijze). Vooralsnog wordt uitgegaan van 2 inrichtingsalternatieven, waarop de volgende paragraaf nader in gaat. Het MER besteedt aandacht aan de milieu-effecten van de afzonderlijke alternatieven.



Meest milieuvriendelijk alternatief

Na de vergelijking van de (milieugevolgen van de) inrichtingsalternatieven wordt het meest milieuvriendelijke alternatief geformuleerd. Daarbij wordt gekeken hoe de wijk het beste kan worden ingericht uitgaande van optimale woonkwaliteit, minimale aantasting van waarden en zo goed mogelijk inspelen op de bestaande situatie. Dit is het alternatief waarbij nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel voor zover dat niet mogelijk is, deze gevolgen zoveel mogelijk worden beperkt.

de in het MER uit te werken alternatieven (waaronder het meest milieuvriendelijke alternatief) hebben betrekking op de inrichting van de wijken.

5.3 Hoe worden de inrichtingsalternatieven geformuleerd?

In de voorgaande paragraaf is aangegeven dat er voor de inrichting van de wijk alternatieven worden uitgewerkt. Deze paragraaf gaat in meer detail in op de wijze waarop deze inrichtingsalternatieven tot stand komen. Daarvoor wordt eerst ingegaan op de thema's en bouwstenen die daarbij aan bod komen.

De milieukwaliteit van een ruimtelijk plan wordt primair bepaald door de uitwerking van vier hoofdthema's, te weten:

- 1. Stedelijk waterbeheer**
Bouwstenen (o.a.):
 - bouwrijp maken
 - rioleringsstelsel, infiltratievoorzieningen
 - ontwerp watersystemen

- 2. Natuur en landschap**
Bouwstenen:
 - inpassing landschappelijke en cultuur-historische elementen
 - creëren nieuwe natuurwaarden
 - overgang naar de omgeving (begrenzing, invulling randen en/of geleedingszones)
 - inpassing stedelijk groen in regionale (ecologische) hoofdstructuur

- 3. Verkeersstructuur**
Bouwstenen:
 - interne (en externe) auto-ontsluiting
 - veiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid
 - openbaar vervoer
 - langzaam verkeer

- 4. Energie**
Bouwstenen:
 - verkaveling, oriëntatie
 - energievoorziening, alternatieve energiebronnen

In de Ontwikkelingsvisie Harderwijk is voor een aantal bouwstenen, die betrekking hebben op de ruimtelijke hoofdstructuur, een invulling gegeven. Selectie en de mate van uitwerking van de bouwstenen varieert daarin. De Ontwikkelingsvisie vormt het startpunt en van daaruit wordt bekeken op welke punten nog variatie mogelijk is.



Een mogelijke invulling van de bouwstenen voor het plan kan worden verkregen door per bouwsteen drie ambitieniveaus te onderscheiden, waarbij in toenemende mate duurzaamheid als leidraad wordt genomen:

<i>standaard:</i>	aansluiten bij de huidige, al redelijk vergaande praktijk in de gemeente;
<i>progressief:</i>	meer doen voor het milieu dan gebruikelijk;
<i>ambitieuw:</i>	streven naar optimale milieu-winst binnen de grenzen van uitvoerbaarheid.

Vervolgens worden de bouwstenen gecombineerd tot integrale ruimtelijke alternatieven. Vooralsnog wordt er voor dit plan uitgegaan van uitwerking van 2 alternatieven, bijvoorbeeld:

- het Ontwikkelingsvisie-alternatief (dit alternatief is gelijk aan de invulling in de Ontwikkelingsvisie, maar wordt waar nodig verder uitgewerkt).
- het Inrichtingsalternatief met, op onderdelen, meer progressieve of ambitieuze elementen.

Aan de hand van de beschrijving van de effecten van deze inrichtingsalternatieven wordt vervolgens het Meest Milieuvriendelijk Alternatief geformuleerd.

5.4 Belangrijkste aandachtspunten

Welke punten staan niet meer ter discussie?

Aspecten die al vastliggen in andere ruimtelijke (goedgekeurde) plannen worden uiteraard niet opnieuw ter discussie gesteld. Daarmee ligt een aantal uitgangspunten en randvoorwaarden voor de wijken vast. Zo is de externe ontsluiting voor het autoverkeer van en naar de wijk al vastgelegd in de bestemmingsplannen voor de Hoofdwegenstructuur Harderwijk-Zuid. Ook de locatie van de Groene Zoom is daarmee geen variabele meer in het MER. Ook zijn de maximale begrenzing, het globale aantal woningen en de hoofdstructuur van de wijk in principe al vastgesteld.

Voor welke keuzen moet het MER in elk geval informatie leveren?

In het kader van de Ontwikkelingsvisie is al uitgebreid gesproken over de hoofdstructuur van Drielanden. Milieuaspecten zijn hierbij al wel betrokken maar niet expliciet gemaakt. In het MER vindt de toetsing alsnog plaats en er wordt een verdere invulling gegeven aan de gewenste duurzame inrichting van de wijk.

Hoofdvragen voor het MER zijn:

- Biedt de Ontwikkelingsvisie voldoende basis voor de planvorming of zijn er vanuit milieu-oogpunt aanvullingen danwel aanpassingen gewenst?
- Welke mogelijkheden zijn er voor duurzame inrichting van de wijk?



Uit de inspraak/advies zullen specifieke inhoudelijke aandachtspunten naar voren komen. Aspecten die in elk geval aan de orde worden gesteld zijn:

- de wijze van omgaan met de eventueel resterende geurhinder in een deel van het plangebied;
- mogelijkheden voor infiltratie van regenwater en andere aspecten van een duurzame waterhuishouding;
- de gevolgen voor de huidige natuurwaarden;
- de mogelijkheden om natuurwaarden te creëren door een optimale invulling van de Blauwe Long en Groene Zoom. Daarmee is (gedeeltelijke) compensatie van natuurwaarden, die verdwijnen of mogelijk uitbreiding van die waarde het streven.



6 HET BELEID WAARMEE REKENING MOET WORDEN GEHOUDEN

Behalve de in hoofdstuk 2 genoemde besluiten over de woningbouwlocaties zelf, bepaalt een groot aantal andere besluiten met een meer algemeen karakter de randvoorwaarden en uitgangspunten voor de ontwikkeling van Drielanden-zuid en Drielanden-west. Deze besluiten zijn van belang voor de ontwikkeling van het gebied wanneer er geen woningbouw zou gaan plaatsvinden (autonome ontwikkeling), maar zeker ook voor de wijze van ontwikkeling van Drielanden. Dit beleidskader is in het kader van de Ontwikkelingsvisie al deels geanalyseerd en wordt alleen beknopt in het MER weergegeven. Deze startnotitie volstaat met een opsomming van (mogelijk) relevante besluiten.

Rijksoverheid

- Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra (VINEX)
- Nationaal Milieubeleidsplan (NMP 3)
- Natuurbeleidsplan
- Tweede Structuurschema Verkeer en Vervoer (SVV II)
- Structuurschema Groene Ruimte
- Vierde Nota Waterhuishouding
- Vervolgnota Energiebesparing
- Startprogramma Duurzaam Veilig Verkeer

Provincie Gelderland

- Streekplan Gelderland 1996
- Waterhuishoudingsplan 1996
- Milieubeleidsplan 1996
- Natuurbeleidsplan
- Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (PVVP)

Gemeente Harderwijk

- Ontwikkelingsvisie Harderwijk 1997
- Waterhuishoudingsplan
- Landschapsbeleidsplan
- Convenant Duurzaam (Stede)bouwen (Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Noord-west Veluwe)



LITERATUUR

- [Gemeente Harderwijk, 1998]
Bestemmingsplan Hoofdwegenstructuur Harderwijk-Zuid, deelplan Groene Zoomweg-Oost.
Afdeling Ruimtelijk Beleid en Sector Stadsontwikkeling, februari 1998.
- [Gemeente Harderwijk, 1998]
Bestemmingsplan Hoofdwegenstructuur Harderwijk-Zuid, deelplan Groene Zoomweg-West.
Afdeling Ruimtelijk Beleid en Sector Stadsontwikkeling, februari 1998.
- [Gemeente Harderwijk, 1998]
Bestemmingsplan Hoofdwegenstructuur Harderwijk-Zuid, deelplan Westermeeenweg.
Afdeling Ruimtelijk Beleid en Sector Stadsontwikkeling, februari 1998.
- [Gemeente Harderwijk, 1998]
Bestemmingsplan Hoofdwegenstructuur Harderwijk-Zuid, deelplan Harderwijkerweg/Verlengde Ceintuurbaan. Afdeling Ruimtelijk Beleid en Sector Stadsontwikkeling, februari 1998.
- [Gemeente Harderwijk, 1997]
Ontwikkelingsvisie Harderwijk, maart 1997.
- [Gemeente Harderwijk/Nieuwland Advies, 1994]
Natuurwaarden in Harderwijk, december 1994.
- [Gemeente Harderwijk/Nieuwland Advies, 1995]
Landschapsbeleidsplan Harderwijk, ontwerp, voorjaar 1995.
- [Oranjewoud, 1991]
Waterhuishoudingsplan Drielanden te Harderwijk, september 1991.
- [Oranjewoud, 1996]
Concept-rapport inzake het waterhuishoudingsplan Drielanden te Harderwijk, oktober 1996.
- [Provincie Gelderland, 1996]
Streekplan Gelderland. Provincie Gelderland, december 1996.
- [Witteveen + Bos, 1998]
Milieu-onderzoek randzone Ermelo-Harderwijk concept 4, juli 1998.



Bijlage 1: De m.e.r.-procedure en de koppeling met de R.O.-procedure

De m.e.r.-procedure is geregeld in hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer. Hierin zijn de te nemen stappen en de daarvoor eventueel geldende termijnen vastgelegd. Formeel is het gemeentebestuur zowel initiatiefnemer (degene die de activiteit wil ondernemen) als bevoegd gezag (degene die het besluit neemt). In de procedure voor de woonwijken Drielanden-zuid en Drielanden-west treedt het College van Burgemeester en Wethouders (B&W) echter op als initiatiefnemer en de gemeenteraad als bevoegd gezag.

De bekendmaking van de *startnotitie* (oktober 1998) vormt de formele start van de m.e.r.-procedure. De startnotitie heeft als doel insprekers (burgers, belangengroepen), wettelijke adviseurs en de Commissie voor de m.e.r. (Cie m.e.r.) kennis te laten nemen van het initiatief. Een ieder heeft de mogelijkheid opmerkingen te maken (*inspraak*) omtrent de richtlijnen voor de inhoud van het op te stellen milieu-effectrapport (MER). De Cie m.e.r. geeft haar *advies voor richtlijnen* uiterlijk negen weken na bekendmaking van de startnotitie (december 1998). Vervolgens stelt de gemeenteraad uiterlijk dertien weken na de openbare kennisgeving de *richtlijnen* vast (januari 1998), mede op basis van de inspraak en adviezen¹. Daarna kan het *Milieueffectrapport (MER)* worden opgesteld. Hiervoor zijn geen wettelijke termijnen vastgesteld.

Het MER wordt onder verantwoordelijkheid van het College van B&W opgesteld. Na behandeling in het College wordt het MER vervolgens in maart 1999 naar de gemeenteraad gezonden. De gemeenteraad beoordeelt of het MER *aanvaardbaar* is, met andere woorden of het als basis kan dienen voor de besluitvorming.

Het MER wordt bekendgemaakt, samen met het ontwerp-bestemmingsplan (april 1999). Vanaf het moment van de *ter-inzage-legging* beginnen de termijnen voor *inspraak/zienswijzen* (vier weken) en advies over beide documenten. Vanaf december 1998 wordt ook met diverse belanghebbende (overheids-)instanties het vooroverleg over het bestemmingsplan gevoerd (artikel 10 Besluit op de ruimtelijke ordening). Het *toetsingsadvies* van de Commissie voor de m.e.r. over de kwaliteit van het MER moet uiterlijk vijf weken na het einde van de ter-inzage-legging zijn uitgebracht (mei 1999).

Parallel aan de m.e.r.-procedure loopt de procedure tot vaststelling van de globale bestemmingsplannen. Het MER dient als basis voor de toelichting op de bestemmingsplannen wat betreft de milieu-effecten van de in het plan beschreven activiteit.

B&W bereiden het bestemmingsplan voor voor de wijken Drielanden-zuid en Drielanden-west. Op de voorbereiding van een bestemmingsplan is afdeling 3.4 van de Algemene wet Bestuursrecht van toepassing (juncto artikel 23 Wro).

Ingevolge artikel 25, eerste lid Wro stelt de gemeenteraad binnen acht weken na afloop van de termijn van ter-inzage-legging het bestemmingsplan vast. Als zienswijzen kenbaar zijn gemaakt, bedraagt deze termijn vier maanden.

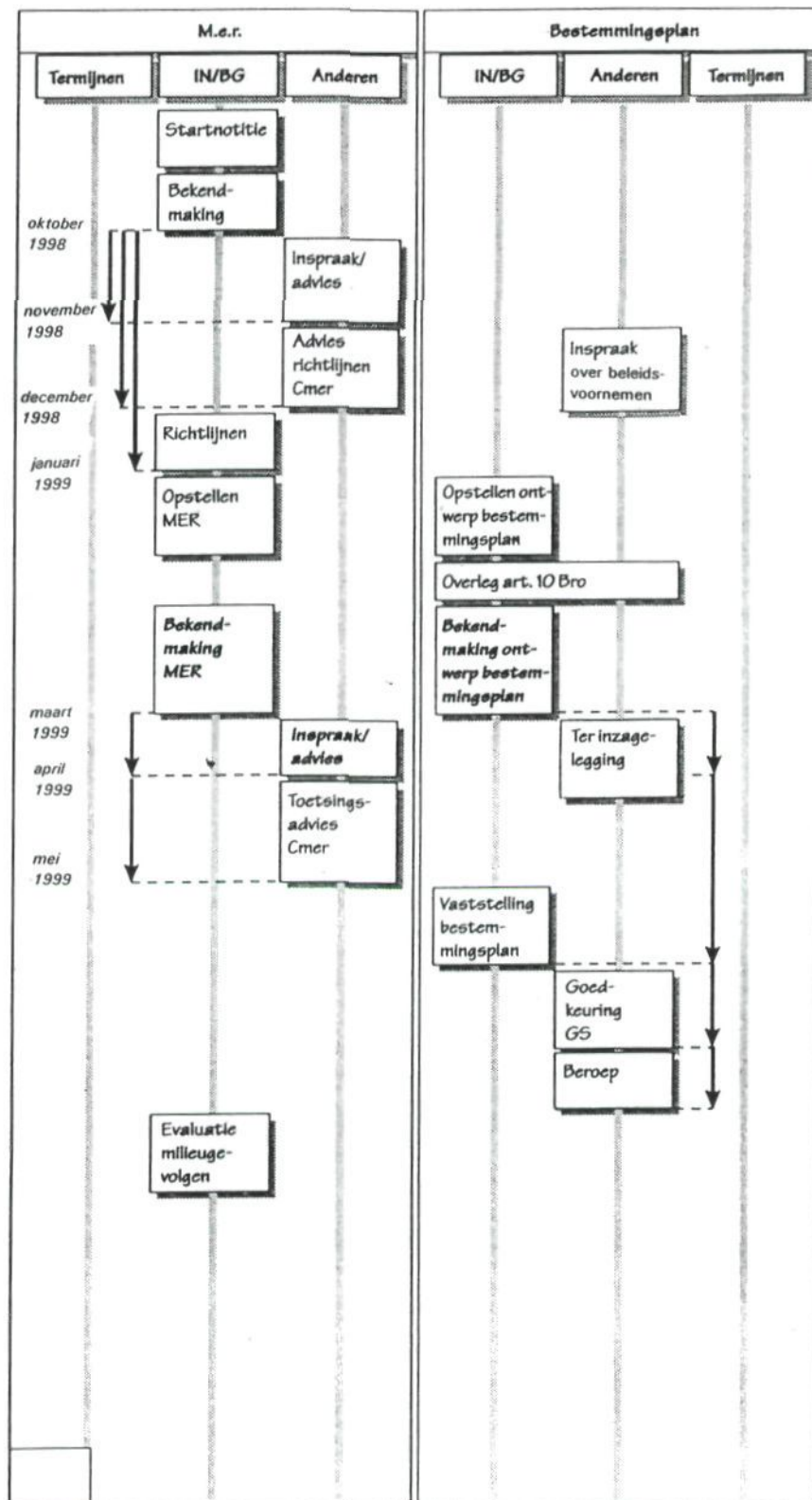
¹ Deze termijn kan met acht weken worden verlengd.



Het besluit tot vaststelling is het "officiële" m.e.r.-plichtige besluit. De Wm schrijft voor dat hierbij moet worden gemotiveerd hoe met de resultaten van het MER is omgegaan. Ook moet op dit moment een besluit worden genomen over de evaluatie achteraf (vaststelling evaluatieprogramma). Tegen het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad kunnen bedenkingen worden ingebracht. Gedeputeerde Staten (GS) houden bij hun besluit tot goedkeuring van het bestemmingsplan rekening met de ingebrachte bedenkingen. Tegen het besluit van GS is beroep mogelijk bij de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.



Onderstaand figuur geeft de procedure weer die de gemeente voor ogen heeft, met inachtneming van de gemeentelijke inspraakverordening en het Besluit m.e.r.



Figuur 4 Koppeling m.e.r en bestemmingsplan